

a být nemůže. M. M. proto zavádí nejen nové rozvrstvení stávající definice pojmu, ale především zcela nový konstrukt – pojem slušné společnosti. Slušná společnost je normativem – ideálem, k němuž se obrácíme, jehož však nelze dosáhnout, a to nejen v transformujících se společnostech, ale ani ve společnostech vyspělých. K jejím základním předpokladům patří *slušnost* – respektování práv a zájmů všech osob a otevřenost vůči jejich myšlenkám

a *občanskost* – uznání druhých, respektování a tolerance jejich práv (především občanských).

Úspěšný pokus pořadatelů vytvořit prostor pro teoretickou, historickou a praktickou diskusi o občanské společnosti mezi akademiky – přímými účastníky transformace v zemích střední Evropy, badateli z pracovišť západního světa a studenty se ukázal jako velmi zdařilý a pro všechny strany obohacující.

Petra Rakušanová

Konference Evropské společnosti pro sociologii zdraví a medicíny

York, září 2000

Ve dnech 14.-17. 9. 2000 se na univerzitě v Yorku konala konference Evropské společnosti pro sociologii zdraví a medicíny (European Society for Health and Medical Sociology). Tato společnost se schází každé dva roky (poslední setkání bylo v roce 1998 v Rennes ve Francii, další bude v Groningen v roce 2002). Tentokrát bylo setkání organizované společně s výroční konferencí sekce sociologie medicíny Britské sociologické společnosti. Konference měla celkový název „Proměny zdraví z pohledu Evropy“ (Health in Transition: European Perspectives).

Program konference byl rozdělen do společné části a do pracovních sekcí. Ve společné části dominovaly úvodní teoretické přednášky. První se zabývala sociologickou analýzou vztahu mezi reprodukcí a „novou“ genetikou. Podle E. Ettoreové se lidské tělo stává genetickým kapitálem a odkryvání tohoto kapitálu, případně vyrovnávání jeho nedostatků prostřednictvím medicínských intervencí má dalekosáhlé sociální důsledky. Sociologové si uvědomují, že genetické manipulace mohou vést k novým formám společenské kontroly, stigmatizaci a novým nerovnostem. Druhá teoretická přednáška se zabývala pojetím sociálních faktorů a jejich vlivem na zdraví populace z perspektivy dlouhodobého vývoje (M. Wadsworth). Zvláštní pozornost byla věnována kategoriím historického a sociálního času. Pro vývoj zdravotního stavu skupin obyvatel se jako klíčový ukazuje faktor vzdělání, teprve v návaznosti na něm se dále uplatňuje faktor chudoby, sociální marginality a sociální izola-

ce. Poněkud ponuře působí zjištění, že přes intenzivní výzkum nerovností ve zdraví, který byl systematicky prováděn v poslední dekádě, fakticky dochází i v západních společnostech k jejich dalšímu narůstání. Společný program vyvrcholil závěrečnou panelovou diskusi na téma sociální změny a její vliv na zdraví.

Pracovní sekce byly rozděleny do 17 skupin, které probíhaly paralelně. Z nejvíce zastoupených je možno jmenovat sekci „Nerovnost a nespravedlnost ve zdraví a nemoci“, „Nové medicínské technologie“, „Sociální aspekty nemoci a vztahu lékař-pacient“, „Metody výzkumu“, „Spokojenost pacientů“, „Zdravotní politika“, „Zdravotnické profese“, „Laická péče“, „Konstrukce zdraví a nemoci“ a další. Nově se objevila a poměrně početně byla zastoupena i sekce „Alternativní medicína“ (do ní byl zařazen i můj příspěvek pod názvem „Nekonvenční medicína z pohledu lékařů, kteří se jí zabývají“). Bohatá byla prezentace posterů z výzkumných projektů. Celkem jich bylo 27, z toho 2 české, a sice poster PhDr. H. Janečkové a MUDr. L. Nesvadbové ze 3. LF UK: „Postoje romské populace v České republice ke zdraví a zdravotní péči“, a PhDr. H. Hnilicové z 1. LF UK: „Spokojenost pacientů s ambulantní péčí: Srovnání výsledků ambulantních oddělení ve 4 českých nemocnicích“.

V oblasti metodologie jsou jednoznačným hitem „kvalitativní přístupy“. Naprostá většina příspěvků vycházela z hloubkových rozhovorů, případně skupinových diskusí nebo písemných biografických materiálů. Spíše výjimečně byly prezentovány příspěvky jen v „klasické“ formě, dokumentující v tabulkách a číselných popisech charakter zkoumaného problému. Je více než zřejmé, že mnohá témata právě v sociologii medicíny a dalších aplikovaných vědách